

Christian 9.s tronbestigelse i 1863 af Mads Valdemar Egsgaard Hauge

I midten af 1800-tallet stod det klart, at det oldenborgske dynasti ville uddø med Frederik 7. (1848-63). Dermed blev tronfølgespørgsmålet aktuelt midt i en politisk og national brydningstid, hvor liberale og nationale bevægelser ønskede at afskaffe enevælden. Både danske og tyske nationalister ønskede at opløse den dansk-tyske helstat, men striden stod om det sprogdelte Slesvig. Det førte i 1848-50 til Treårskrigen, der delvist var en borgerkrig.

Der var en række tronkandidater i spil, og udgangen blev, at prins Christian af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg (1818-1906) i 1852 blev anerkendt som tronfølger af stormagterne, i Danmark ved tronfølgeloven i 1853. Prins Christian tilhørte den yngre glücksborgske hertuginje, der var en sidelinje til Oldenborgerne.

Fredsftalerne efter Treårskrigen stadfæstede den eksisterende helstat. Herefter fik de danske nationalliberale politisk medvind. I november 1863 fik de vedtaget en ny forfatning, Novemberforfatningen, der ville indlemme Slesvig i Danmark, det såkaldte Ejder-program. Frederik 7. døde om eftermiddagen den 15. november på Glücksborg Slot, hvor prins Christian havde boet. Samme dag blev den 45-årige tronfølger udråbt til konge af konseilspræsident C. C. Hall fra balkonen på Christiansborg Slot. Da Novemberforfatningen endnu ikke var underskrevet, stod den nyudråbte kong Christian 9. i en umulig situation såvel personligt som politisk. Som tronfølger og siden som konge blev han i begyndelsen udkældt blandt de danske nationalliberale for sin tyske baggrund. Reelt var prins Christian ligesom så mange i sin samtid udgået af helstatens dansk-tyske blandingskultur. Kongen forsøgte at vinde tid, men kæmpede forgæves mod politikerne og en nærmest revolutionær folkestemning i hovedstaden. Den 18. november gav han sig og underskrev forfatningen.

En følge blev den dansk-tyske krig i 1864. Danmarks nederlag i krigen og afståelsen af hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg til Preussen og Østrig var et smerteligt tab i den dansk-nationale selvforståelse. Inden for sit første år som regent måtte Christian 9. afstå to femtedele af det danske monarki og en tredjedel af befolkningen. Christian 9. begyndte sin kongetid med at lægge navn til andres nederlag: den politiske arv efter Frederik 7. og de nationalliberale.